

การบริหารจัดการภาครัฐและปัจจัยคุณภาพในการดำเนินชีวิตที่ส่งผลต่อ คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลจังหวัดชลบุรี*

FACTORS AFFECTING THE QUALITY OF LIFE DEVELOPMENT OF THE ELDERLY IN MUNICIPAL AREAS OF CHONBURI PROVINCE STUDENT

อรรษยา พลดี¹, นิเทศ ตินณะกุล² และ เบญยาศิริ งามสะอาด³

Ark haya Phonlue¹, Nithat Thinnakul² and Benyasiri Ngamsaad³

¹⁻³มหาวิทยาลัยปทุมธานี

¹⁻³Patumthani University, Thailand

Corresponding Author's Email: m.ngamsaad@gmail.com

วันที่รับบทความ : 28 มีนาคม 2569; วันแก้ไขบทความ 7 เมษายน 2569; วันที่ตอบรับบทความ : 9 เมษายน 2569

Received 28 March 2026; Revised 7 April 2026; Accepted 9 April 2026

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเขตเทศบาล 2) วิเคราะห์การบริหารจัดการภาครัฐและปัจจัยคุณภาพในการดำเนินชีวิตที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ และ 3) แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ผู้สูงอายุอายุ 60 ปีขึ้นไป มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเทศบาลจังหวัดชลบุรี จำนวน 162,600 คน โดยคำนวณขนาดตัวอย่างด้วยสูตรของทาร์ ยามาเน่ ได้ 400 คน สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ สัมภาษณ์ผู้สูงอายุ 23 คน เครื่องมือวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับและแบบสัมภาษณ์ ข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์

Citation:

* อรรษยา พลดี, นิเทศ ตินณะกุล และ เบญยาศิริ งามสะอาด. (2569). การบริหารจัดการภาครัฐและปัจจัยคุณภาพในการดำเนินชีวิตที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลจังหวัดชลบุรี.

วารสารส่งเสริมและพัฒนานาวิชาการสมัยใหม่, 4(3), 1323-1334.

Ark haya Phonlue, Nithat Thinnakul and Benyasiri Ngamsaad. (2026). Factors Affecting The Quality Of Life Development Of The Elderly In Municipal Areas Of Chonburi Province Student.

Modern Academic Development and Promotion Journal, 4(3), 1323-1334.;

DOI: <https://doi.org/10.>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

เนื้อหา ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลจังหวัดชลบุรีโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) การบริหารจัดการภาครัฐและปัจจัยคุณภาพในการดำเนินชีวิตพบว่าตัวแปร 6 ด้านสามารถพยากรณ์คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้ร้อยละ 76.80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) และ 3) แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตควรเน้นระบบดูแลสุขภาพเชิงรุกและส่งเสริมสมรรถภาพทางกาย เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมและรวมกลุ่มเพื่อสร้างความรู้สึกรักมีคุณค่า พร้อมดูแลความเหมาะสมของเบี้ยยังชีพเพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและยกระดับสุขภาวะทางจิตใจอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการภาครัฐ, ปัจจัยคุณภาพในการดำเนินชีวิต, คุณภาพชีวิต, ผู้สูงอายุ, จังหวัดชลบุรี

Abstract

The objectives of this study were: 1) to examine the quality of life of elderly individuals in the municipal area, 2) to analyse government administration and life-quality factors affecting the elderly's quality of life, and 3) to identify strategies for improving the quality of life of the elderly. A mixed-methods approach was employed. The population comprised elderly individuals aged 60 and above residing in the municipal area of Chonburi Province, totaling 162,600 people. The sample size was calculated using Taro Yamane's formula, resulting in 400 participants. For the qualitative component, 23 elderly individuals were interviewed. The research instruments included a five-point Likert-scale questionnaire and semi-structured interviews. Qualitative data were analysed using content analysis, while quantitative data were examined using frequency distribution, percentages, mean, standard deviation, and multiple regression analysis.

The findings revealed that: 1) the overall quality of life of elderly individuals in the municipal area of Chonburi Province was at the highest level,

2) government administration and life-quality factors, comprising six variables, collectively predicted 76.80% of the variance in elderly quality of life with statistical significance ($p < .05$), and 3) strategies for improving quality of life should emphasise proactive healthcare and the promotion of physical fitness, provide opportunities for elderly individuals to participate in social activities and group engagement to foster a sense of value and autonomy, and ensure that allowances are adequate to support economic security and sustainable mental well-being.

Keywords: Quality of Life of the Elderly, Quality of Life Development, Local Government, Chonburi

บทนำ

สังคมโลกปัจจุบันกำลังเผชิญกับการเพิ่มขึ้นของสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุ หรือที่เรียกว่า “สังคมผู้สูงอายุ” ซึ่งองค์การสหประชาชาติให้นิยามผู้สูงอายุ คือ ประชากรที่มีอายุมากกว่า 60 ปี และแบ่งระดับสังคมผู้สูงอายุออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ การก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ และสังคมสูงวัยระดับสุดยอด การเปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม ทำให้รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องวางแผนเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2556).

ประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างชัดเจนตั้งแต่ปี 2543-2544 โดยคาดว่าภายในปี 2574 จะมีผู้สูงอายุคิดเป็นร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2564). การเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ เช่น การลดจำนวนประชากรวัยแรงงานและอัตราการออม และส่งผลกระทบต่อปัญหาสุขภาพร่างกายและจิตใจ เช่น ภาวะซึมเศร้า โรคเรื้อรัง และการเปลี่ยนแปลงอารมณ์ ผู้สูงอายุบางส่วนต้องอาศัยอยู่ตามลำพัง และไม่มีผู้ดูแล ส่งผลให้เกิดความเหงา ว้าเหว่ และหดหู่ทางจิตใจ การเข้าร่วมชมรมผู้สูงอายุสามารถลดความเสี่ยงของโรคและภาวะซึมเศร้าได้ โดยกิจกรรมทางสังคม เช่น การออกกำลังกาย การตรวจสุขภาพ และการให้ความรู้ด้านการดูแลตนเอง มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างชัดเจน (ลภัสรดา วลัยกมลลาศ, 2562) นอกจากนี้ การทำความเข้าใจถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ทั้งในด้านการบริหารจัดการภาครัฐและปัจจัยด้านคุณภาพ

ในการดำเนินชีวิต จะช่วยให้สามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์และอิทธิพลของตัวแปรต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน อันจะนำไปสู่การพัฒนานโยบายและมาตรการที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้สูงอายุได้อย่างตรงจุดและมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้ จึงมุ่งเน้นทั้งการศึกษาระดับคุณภาพชีวิต การวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และการเสนอแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลจังหวัดชลบุรี เพื่อเป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำหนดนโยบาย วางแผน และดำเนินงานที่ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ มีศักดิ์ศรี และมีความสุขอย่างยั่งยืนต่อไป

การทบทวนวรรณกรรม

เพื่อศึกษาเรื่องการบริหารจัดการภาครัฐและปัจจัยคุณภาพในการดำเนินชีวิตที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลจังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับนโยบายและระดับพื้นที่ รวมถึงงานศึกษาที่มุ่งเน้นปัจจัยด้านคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เพื่อใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์และอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา โดยมีรายละเอียดสำคัญโดยสังเขปดังนี้

การก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทยได้นำมาซึ่งความท้าทายเชิงนโยบายและการบริหารจัดการภาครัฐอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะการสร้างหลักประกันด้านคุณภาพชีวิตให้แก่ผู้สูงอายุอย่างครอบคลุมและยั่งยืน หน่วยงานภาครัฐได้ให้ความสำคัญกับการกำหนดทิศทางการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ทั้งในด้านการคุ้มครองสิทธิ การจัดสวัสดิการ และการเสริมสร้างศักยภาพของผู้สูงอายุให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2556) ควบคู่ไปกับการส่งเสริมหลักธรรมาภิบาล ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2564)

ในระดับพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นกลไกหลักที่เชื่อมโยงนโยบายสู่การปฏิบัติจริง โดยเน้นการพัฒนาที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและความต้องการของผู้สูงอายุอย่างแท้จริง งานวิจัยหลายชิ้นสะท้อนให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของชุมชน การบูรณาการทรัพยากร และการพัฒนาศักยภาพบุคลากร ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิต

ของผู้สูงอายุ (ชนะโชค คำวัน, 2559; ทรงรัตน์ หิรัญอุทก, 2557; ธันวา บัวมี, 2558) ขณะเดียวกัน การบริหารการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านภาวะผู้นำ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ และการมีส่วนร่วมของประชาชน ยังมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อผลลัพธ์ด้านคุณภาพชีวิต (สนั่น ชินวงศ์, 2565; ภัทราภรณ์ ด่วงเรือง, 2563)

ในมิติของปัจจัยคุณภาพในการดำเนินชีวิต งานศึกษาต่าง ๆ ได้ชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงซ้อนระหว่างองค์ประกอบหลายด้าน ทั้งด้านสุขภาพกายและจิตใจ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความสัมพันธ์ทางสังคม และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิต ซึ่งล้วนหล่อหลอมให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ (ปลื้มใจ ไพจิตร, 2558; กัญญา ชื่นอารมณ และ วลัยนารี พรหมลา, 2560) โดยเฉพาะในบริบทของพื้นที่จังหวัดชลบุรี พบว่าปัจจัยด้านสุขภาพรายได้ และการสนับสนุนทางสังคมมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อระดับคุณภาพชีวิต (นิธิภัทร ชิตานนท์, 2563) ขณะที่การเตรียมความพร้อมเชิงนโยบายและการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังคงเป็นหัวใจสำคัญในการรองรับการเปลี่ยนแปลงสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ (ลภัสสรดา วลัยกมลลาศ, 2562)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลจังหวัดชลบุรี
2. เพื่อวิเคราะห์การพัฒนาคุณภาพชีวิตและปัจจัยด้านคุณภาพในการดำเนินชีวิตที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลจังหวัดชลบุรี
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตเทศบาลจังหวัดชลบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลทุติยภูมิจากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลปฐมภูมิ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (mixed methods research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือผู้สูงอายุอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเทศบาลจังหวัดชลบุรี จำนวน 162,600 คน (ที่มา: สถิติผู้สูงอายุ กรมกิจการผู้สูงอายุ พ.ศ. 2566) สำหรับการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน โดยคำนวณตามสูตรของทา

โร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) และสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) เพื่อให้ผู้สูงอายุทุกคนมีโอกาสถูกเลือกเท่าเทียมกัน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้สูงอายุ 23 คนที่เคยเป็นผู้นำชุมชนหรือได้รับความเคารพนับถือในชุมชน

การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เพื่อให้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีความน่าเชื่อถือและมีคุณค่า ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านประเมินคำถามแต่ละข้อด้วยดัชนี IOC (item-objective congruence index) ซึ่งข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50–1.00 จะถูกคัดเลือกและปรับแก้ตามคำแนะนำจนได้แบบสอบถามที่ตรงกับจุดประสงค์ทั้งหมด จากนั้นทำการทดลองใช้ (try-out) กับกลุ่มผู้สูงอายุจำนวน 30 ชุดเพื่อหาความเที่ยงตรง และวิเคราะห์ความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Cronbach's alpha) โดยข้อคำถามที่มีค่า 0.80 ขึ้นไปถือว่าเพียงพอ ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งชุดได้ค่า 0.97 ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อถือสูงและพร้อมใช้สำหรับการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างกรอบแนวคิดและกำหนดตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ 2) สร้างและแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน เพื่อนำมารวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ และ 3) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ตามหลักวิชาการ โดยเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ตามกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์และเครื่องมือทางสถิติ สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติเชิงพรรณนา เช่น ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมถึงวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามด้วยการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และ Stepwise Multiple Regression Analysis ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์และสังเกต จัดหมวดหมู่และสรุปความสำคัญ

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลจังหวัดชลบุรี
- ตารางที่ 1** มาตรฐานคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเขตเทศบาลในจังหวัดชลบุรี

คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเขตเทศบาล ในจังหวัดชลบุรี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. ด้านเศรษฐกิจ	4.70	0.42	มากที่สุด	1
2. ด้านสังคม	4.63	0.44	มากที่สุด	3
3. ด้านสิ่งแวดล้อม	4.70	0.41	มากที่สุด	2
4. ด้านสุขภาพ	4.59	0.43	มากที่สุด	5
5. ด้านจิตใจ	4.61	0.46	มากที่สุด	4
รวม	4.65	0.39	มากที่สุด	

ผลการวิจัยจากตารางที่ 1 พบว่าระดับคุณภาพชีวิตโดยรวมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลจังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับ “มากที่สุด” โดยมีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.65 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.39 เมื่อพิจารณาแยกตามด้าน พบว่า ด้านเศรษฐกิจและด้านสิ่งแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.70 (S.D. = 0.42 และ 0.41 ตามลำดับ) รองลงมาคือด้านสังคม ($\bar{x}$ = 4.63, S.D. = 0.44) ด้านจิตใจ ($\bar{x}$ = 4.61, S.D. = 0.46) และด้านสุขภาพ ($\bar{x}$ = 4.59, S.D. = 0.43) แสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุในเขตเทศบาลมีคุณภาพชีวิตที่ดีในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม

2. ผลการวิเคราะห์การพัฒนาคุณภาพชีวิตและปัจจัยด้านคุณภาพในการดำเนินชีวิตที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลจังหวัดชลบุรี

ตัวแปร	B	Std. Error	Beta	t	Sig
Constant	2.683	.216		12.397	.000
ด้านการแพทย์และสาธารณสุข(X_1)	.125	.020	.297	6.266	.004*
ด้านการพัฒนาตนเอง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม(X_4)	.052	.023	.113	2.254	.025*

ด้านการช่วยเหลือเงินเบี้ยยังชีพ(X_6)	.050	.023	.119	2.158	.032*
ด้านสภาพร่างกายที่ดี(X_{10})	.080	.024	.176	3.387	.001*
ด้านการตัดสินใจด้วยตนเอง(X_{11})	.118	.026	.224	4.619	.007*
ด้านการรวมกลุ่มทางสังคม(X_{12})	.098	.022	.215	4.414	.003*

R = 0.877, R Square = 0.768

Std. Error of the Estimate = 0.272 F = 437.588, Sig = 0.000

ผลการวิเคราะห์การพัฒนาคุณภาพชีวิตและปัจจัยด้านคุณภาพในการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลจังหวัดชลบุรี พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ ด้านการแพทย์และสาธารณสุข การตัดสินใจด้วยตนเอง การรวมกลุ่มทางสังคม สภาพร่างกายที่ดี การช่วยเหลือเงินเบี้ยยังชีพ และการพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม โดยผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแสดงให้เห็นว่าชุดตัวแปรเหล่านี้สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุได้ร้อยละ 76.80 ($R^2 = 0.768$) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าหากปัจจัยเหล่านี้ได้รับการส่งเสริมและพัฒนา คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุจะดีขึ้นอย่างชัดเจน ในขณะที่ปัจจัยอื่น ๆ เช่น ด้านการศึกษา การศาสนาและข้อมูลข่าวสาร การประกอบอาชีพ ฝึกอาชีพที่เหมาะสม การช่วยเหลือด้านที่พักอาศัย กองทุนผู้สูงอายุ การจัดนันทนาการ สภาพความเป็นอยู่ที่ดี ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และสภาพอารมณ์ที่ดี ไม่มีผลต่อการพยากรณ์คุณภาพชีวิตในครั้งนี้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุควรมุ่งเน้นไปที่การเสริมสร้างสุขภาพ การมีส่วนร่วมทางสังคม และการสนับสนุนด้านเศรษฐกิจและการตัดสินใจด้วยตนเองเป็นหลัก

3. เสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตเทศบาลจังหวัดชลบุรี การพัฒนาคุณภาพชีวิตต้องอาศัยการบูรณาการหลายมิติ ได้แก่ การแพทย์และสาธารณสุข การศึกษา การประกอบอาชีพ การพัฒนาตนเอง การช่วยเหลือที่พักอาศัย เบี้ยยังชีพ กองทุนผู้สูงอายุ และกิจกรรมนันทนาการ ด้านการแพทย์และสาธารณสุข การจัดการเชิงปฏุมภูมิ ระบบดูแลระยะยาว และการป้องกันเชิงรุกมีบทบาทสำคัญต่อการเข้าถึงบริการ การส่งเสริมโปรแกรมตรวจคัดกรองโรคเรื้อรัง ฟันฟูสมรรถภาพ และอาสาสมัครท้องถิ่นช่วยสร้างความต่อเนื่องของบริการ ด้านเศรษฐกิจ การฝึกอาชีพ การสร้างมูลค่าเพิ่ม และการเชื่อมโยงตลาดร่วมกับระบบการเงินขนาดเล็ก สนับสนุนความมั่นคงทางรายได้หลังเกษียณ ส่วนด้านการศึกษา

ศาสนา และข้อมูลข่าวสาร การสร้างโอกาสเรียนรู้ตลอดชีวิตและการเข้าถึงข้อมูลอย่างเข้าใจ
ง่ายช่วยเสริมศักยภาพและการตัดสินใจของผู้สูงอายุ

ปัจจัยด้านคุณภาพชีวิตที่สำคัญ ได้แก่ สภาพความเป็นอยู่ที่ดี สภาพร่างกายที่ดี การ
ตัดสินใจด้วยตนเอง การรวมกลุ่มทางสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และสภาพอารมณ์ที่ดี
พบว่าการรวมกลุ่มทางสังคม กิจกรรมนันทนาการ และพื้นที่สาธารณะที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุ
ช่วยลดความเหงาและสร้างความภาคภูมิใจ ส่วนสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น บ้านเรือน
ถนน และสวนสาธารณะ ต้องปรับปรุงให้ปลอดภัยและเหมาะสมตามแนวคิด Age-Friendly
นอกจากนี้ ระบบสนับสนุนด้านเบี้ยยังชีพ กองทุนผู้สูงอายุ และบริการสุขภาพต้องมีความ
โปร่งใส เข้าถึงง่าย และคำนึงถึงค่าครองชีพ การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตเทศบาล
จังหวัดชลบุรีจึงต้องเป็นระบบแบบบูรณาการ โดยเทศบาลทำหน้าที่เป็นผู้ประสานเชื่อมโยง
บริการภาครัฐ ภาคประชาสังคม และเอกชน พร้อมส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุเอง
เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ยั่งยืนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม สุขภาพ และจิตใจ ภายใต้หลัก
สิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเขตเทศบาลใน
จังหวัดชลบุรี ทั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาพบว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตเทศบาลจังหวัดชลบุรีโดย
รวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านการช่วยเหลือเงินเบี้ยยังชีพมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้าน
ที่พักอาศัย การแพทย์และสาธารณสุข การประกอบอาชีพและฝึกอาชีพ การจัดนันทนาการ
กองทุนผู้สูงอายุ ด้านการศึกษา การศาสนาและข้อมูลข่าวสาร รวมถึงด้านการพัฒนาตนเอง
และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ในด้านการแพทย์และสาธารณสุข ผู้สูงอายุรับรู้ถึงการ
สนับสนุนและการให้ความรู้แก่ผู้ดูแล สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญา ชื่นอารมณ์ และวลัย
นารี พรหมลา (2560) ด้านการศึกษา การศาสนา และข้อมูลข่าวสาร การจัดตั้งศูนย์ถ่ายทอด
วัฒนธรรมท้องถิ่นและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารส่งผลต่อคุณภาพชีวิตโดยตรง สอดคล้องกับ
งานวิจัยของ สนั่น ชินวงศ์ (2565) ด้านการประกอบอาชีพ การสนับสนุนงบประมาณและ
กิจกรรมฝึกอาชีพช่วยเพิ่มรายได้และความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ
เกียรติินัดดา ปลื้มใจ ไพจิตร (2558) ด้านการพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วม การมีอาสาสมัคร

ดูแลผู้สูงอายุช่วยเสริมความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ด้านที่พักอาศัย การจัดบ้านพักฉุกเฉิน ช่วยสร้างความมั่นคงพื้นฐานสำหรับผู้สูงอายุที่เปราะบาง และด้านการช่วยเหลือเงินเบี้ยยังชีพ และกองทุนผู้สูงอายุ การสนับสนุนทางการเงินช่วยเสริมสร้างความมั่นคงและความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนะโชค คำวัน (2559) ในที่สุด ด้านนันทนาการ การจัดชมรมกีฬาและกิจกรรมสังคมมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมสุขภาพกาย สุขภาพจิต และปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของผู้สูงอายุ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สนั่น ชินวงศ์ (2565)

2. ผลการศึกษาพบว่าคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลจังหวัดชลบุรีโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านการรวมกลุ่มทางสังคมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านสภาพอารมณ์ที่ดี ด้านสภาพความเป็นอยู่ และด้านสภาพร่างกาย ด้านสภาพความเป็นอยู่สะท้อนถึงความไม่เพียงพอของรายได้และความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ทรงรัตน์ หิรัญอุทก (2557) และ ธันวา บัวมี (2558) ส่วนด้านสภาพร่างกาย ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมหลีกเลี่ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูง แสดงถึงความตระหนักด้านสุขภาพและการป้องกันโรค สอดคล้องกับผลการศึกษาของ นิธิภัทร ชิตานนท์ (2563) ด้านการตัดสินใจด้วยตนเองสะท้อนความสามารถในการดำเนินชีวิตตามความต้องการโดยไม่ถูกบังคับบ่งบอ ด้านการรวมกลุ่มทางสังคมและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มและกิจกรรมร่วมกับเพื่อนอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ภัทราภรณ์ ด่วงเรือง (2563) ในขณะที่ด้านสภาพอารมณ์ที่ดีสะท้อนถึงความสามารถในการยอมรับการเปลี่ยนแปลงในชีวิตและการได้รับการสนับสนุนทางอารมณ์จากสิ่งแวดล้อม ทำให้ผู้สูงอายุสามารถปรับตัวและรักษาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่อง

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้สรุปได้ว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุควรเน้นการเสริมสร้างสุขภาพ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และการมีส่วนร่วมทางสังคมอย่างบูรณาการ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความสุข ภาคภูมิใจ และมีชีวิตที่ยั่งยืนภายใต้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยผู้วิจัยผู้เสนอแนะดังต่อไปนี้ 1. ข้อเสนอในการนำผลการวิจัยไปใช้ การยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุควรเน้นการสร้าง ความมั่นคงทางเศรษฐกิจด้วยเบี้ยยังชีพและกองทุนสวัสดิการที่เข้มแข็ง การส่งเสริมอาชีพและทักษะที่ยืดหยุ่นควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีที่เข้าถึงง่ายจะช่วยให้ผู้สูงอายุมีรายได้และความมั่นคงทางเศรษฐกิจอย่างแท้จริง ด้านสุขภาพควรเน้นการตรวจคัดกรองโรคเชิงป้องกัน

และการอบรมผู้ดูแลอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความพร้อมด้านสุขภาพและลดพฤติกรรมเสี่ยง นอกจากนี้ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางสังคมและนันทนาการ รวมถึงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและที่พักอาศัยให้ปลอดภัย จะช่วยสร้างความสุข ความภาคภูมิใจ และความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนสำหรับผู้สูงอายุ 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเชิงลึกเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้และค่าใช้จ่ายจริงในชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ เจาะลึกปัจจัยทางวัฒนธรรมและครอบครัวที่ส่งผลต่อการตัดสินใจฝืนใจ รวมถึงประเมินผลกระทบของกิจกรรมทางสังคมและนันทนาการต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับการออกแบบนโยบายและกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2556). *สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพ และพิทักษ์เด็กเยาวชน ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ 2557*. กรุงเทพฯ: รายงานประจำปีงบประมาณ 2556.
- _____. (2564). *นโยบายการกำกับดูแลองค์การที่ดีของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564*. กรุงเทพฯ: กรมกิจการผู้สูงอายุ.
- กัญญา ชื่นอารมณ และวลัยนารี พรหมลา. (2560). การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จังหวัดปทุมธานี. *วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ*, 3(2), 94-104.
- สนั่น ชินวงศ์. (2565). การบริหารการพัฒนาที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดสกลนคร: Administration of Development Affected the Life Quality of Elderly in Sakon Nakhon Province. *วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 16(1), 387-401.
- ปลื้มใจ ไพจิตร. (2558). คุณภาพในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารวิทยาการจัดการ*, 2(2), หน้า 157-179.
- ชนะโชค คำวัน. (2559). แนวทางการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลปลาปาก จังหวัดนครพนม. ใน *ปริญญารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น*. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- ทรงรัตน์ หิรัญอุทก. (2557). กลยุทธ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลองครักษ์ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี. ใน รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธันวา บัวมี. (2558). แนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองน้อย อำเภอดงสิงห์ จังหวัดชัยนาท. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- นิธิภัทร ชิตานนท์. (2563). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลเสม็ด อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี. ใน วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภัทราภรณ์ ดวงเรือง. (2563). การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลนครนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, 6(1), 122-134.
- ลภัสสรดา วลัยกมลลาศ. (2562). การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลปากบาง อ.เทพา จ.สงขลา. ใน รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.